

crkva u svijetu

PANORAMA

Naš se časopis od svojega početka više usmjerio prema teološko-filozofskoj, crkveno-sociološkoj i, općenito, kulturnoj tematici, nego prema aktualnim vijestima, novinskim reportažama i obavijestima. Međutim, njegov je profil vrlo širok, njegovo zanimanje za suvremenu problematiku višestruko. Posebno ga zanima religiozno područje, aktualna situacija Crkve ili bolje, mjesnih Crkava. Iako smo o tome i dosad pisali, ovog puta otvaramo posebnu rubriku: PANORAMU CRKVE U SVIJETU. U njoj ćemo donositi svojevrsne reportaže o Crkvi u svijetu. U ovom ćemo se broju, zahvaljujući našem suradniku iz Bruxellesa dru Mladenu Karađoli — koji je pripremio radove, preveo i redigirao tekstove — susresti s crkvenom situacijom u Saveznoj Republici Njemačkoj i u južnom, frankofonskom dijelu Belgije.

O DUHOVNOM PROFILU KATOLICIZMA U SAVEZNOJ REPUBLICI NJEMAČKOJ

Klaus Hemmerle-Mladen Karađole

Kakve su prilike u Vašoj Crkvi koje utječu na Njemački katolički dan 1978.?

85. Njemački katolički dan održat će se u rujnu 1978.* u Freiburgu (Breisgau). Bit će u znaku Božje riječi iz knjige proroka Jeremije: »Hoću vam dati budućnost i nadu« (Jer 29, 11). Situacija Crkve je u Saveznoj

* Mgr Klaus Hemmerle je biskup ordinarij u Aachenu. Bio je profesor fundamentalne teologije. Sada je vrlo aktivan unutar njemačke Crkve, a i na međunarodnom području, npr. u afirmaciji ideje mira u Evropi.

Katolički dan — Katholikentag je prvi put održan u Njemačkoj 1848. g. u Mainzu. Bio je gotovo svake godine izuzevši 1914.—1920., 1923. i 1933.—1947. Od 1950. g. održava se otprilike svake dvije godine. (Opaska prevodioca)

Republici Njemačkoj drugačija od one u kojoj je bio prognani Izrael u Babiloniji kada je Bog upravio tu riječ, istodobno kritičku i ohrabrujuću, zajednici prognanika. Ipak je ta riječ trenutna slika njemačkoga katolicizma kada se osvijetli do temelja. To je bio povod da se ta riječ izabere kao motto *Njemačkoga katoličkoga dana* 1978.

Budućnost i nada — bile su pomodne riječi i krilatica šezdesetih godina, usred vala optimizma i sekularnog uvjerenja da će se moći postići savršen svijet, sreća za sve, sloboda i mir na zemlji. Te su utopije u međuvremenu propale za većinu i raspoloženje se temeljito promijenilo. Ne malo njih se tuži na šokove što nastaju zbog shvaćanja da bi (nešto) »trajno moralo funkcionirati«, na ispraznu trku za efektom i potrošnjom, iako upravo sve za tim ide. A u isto vrijeme se sa zaprepaštenjem vidjelo da je gospodarski porast ograničen i da je ograničena čovječja moć koja bi planirala i osigurala budućnost. Iza »sociološkoga« i »optimističkoga« vala šezdesetih godina nadošao je, upravo kod mlade generacije, više val resignacije i istodobno drugi što bi se mogao nazvati »nova unutaršnjost — neue Innerlichkeit«. U vezi s takvom novom nutarnjosti opet se više pojavljuju određene religiozne vrednote, ali je taj razvitak više usmjeren prema religioznosti bez imena i bez mjesta, koja nema čvrste veze, ne pristaje uz ustanovu ili ta religioznost teži gotovo k izrođenim, fanatičnim, zanesenim sektaškim oblicima, kako se to može zapaziti u omladinskim religijama. Sigurno, ti se pokreti više odvijaju na rubu, ali što se preoštro ocrtava na rubu utječe također na opću svijest. Tjeskoba i resignacija ovladale su nejasno i promjenljivo ali ne manje opasno širokim poljem svagdašnjeg raspoloženja i uzrečica: »religiozan bez Crkve«, učeno izraženo »neinstitucionalizirana religioznost«, susreće se sve više u zamašnim situacijama i religijsko-sociološkim istraživanjima.

Katolički dan bi htio u toj situaciji nanovo upisati obadviije riječi: budućnost i nadu, čvrsto upisati da se tako izvedu upravo zbog nedovoljna vodstva sadašnjih raspoloženja i prognoza. Ovo je zajednički nazivnik sadašnje situacije i one prognanika u Babilonu: nade su nesigurne, računi i planovi, iako su potrebni, ne daju zadnje uporište. Gdje nade varaju, tu se postavlja prava nada, nada u onoga koji jedini može dati zaista budućnost, u Gospodina. Usmjerenost na čvrstu točku koja je izvan dnevnih promjena, usmjerenost na Božju riječ i njezino obećanje jest ono što i danas može istrgnuti ljude iz resignacije i umora. Nada protiv razočaranja, ali nada također protiv krivim nadama, nada koja je usidrena u Gospodinu.

Ako nekoliko propovjednika ili teologa dođu na te misli, tada nije to ništa posebno. No drugačije je kada se radi o *Katoličkom danu*. To je program što su ga vijeća i udruženja njemačkih katolika sebi dali i značajno je da upravo ta lozinka nalazi brojnan pristanak i zanimanje kod svega naroda u Crkvi.

— Što je značajno za katolički život u Vas i kako će se to odraziti na sastanak u Freiburgu?

— Tim dotičemo vlastitost katolicizma u Saveznoj Republici koja ga odvađa od mnogih drugih zemalja, naročito od romanskoga jezičnog područja u Zapadnoj i Južnoj Evropi. Socijalni i politički problemi u

koje je bila uvučena njemačka Crkva u zadnjem stoljeću izazvali su postanak tzv. njemačkoga udruženoga katolicizma — Verbandskatholizismus, tj. inicijative laika koji se prihvaćaju u duhu vjere društvenih problema i tako u društvu uzdižu svoj glas gdje biskupi to ne mogu. Na taj su način sredinom prošloga stoljeća nastali i *Njemački katolički dani*. Ta je tradicija doživjela mnoge krize i promjene, ali je stvorila osnovni sklop koji i danas još postoji te je u kontekstu II. vat. koncila zadobio novi naglasak pošto su vijeća za laički apostolat osnovana u svima biskupijama. Zastupnici udruženja i vijeća za laički apostolat, što kao supstrukturu imaju župsko vijeće u svakoj župi, oblikuju u podređenosti biskupima, ali i svjesnoj zasebnosti, centralni komitet njemačkih katolika koji organizira svake dvije do četiri godine *Njemački katolički dan*. Tako je nastao susret, zaista jednostavan, iako ne uvijek bez napetosti, biskupa i klera u Njemačkoj s laicima i njihovim inicijativama. Bez ove pozadine ne bi se mogao razumjeti poseban okvir u kojemu se mogla odigrati lani Opća biskupska sinoda.

Dakako, ta suradnja ne smije zavarati kao da je Crkva u Saveznoj Republici solidna u organizaciji i mogućnosti svoga rada, manje zadržana u onom procesu sekularizacije i dovođenja u pitanje temelja što općenito obilježuje sadašnju epohu. Zanimljivo je još se povratiti na *Katolički dan* u Freiburgu, na konkretne tematske prodorne smjereve koji će razviti osnovnu temu o budućnosti i nadi.

Tu treba jedanput spomenuti karakterističnu riječ: diskusija o temeljnoj vrijednosti. Sada je otvoreno pitanje u Saveznoj Republici u najrazličitijim krugovima, i to dosta živo, o zajedničkim društvenim temeljima. Naše je društvo pluralističko, ali se sve više i više upoznaje da iscuruje njegova substancija, iscuruje njegov život, ako se samo oblikuje formalna snošljivost, ako samo vanjski i funkcionalno biti zajedno sačinjava njegov zajednički nazivnik. Ovdje su sad upravo pozvani kršćani. Sigurno, ti su velika većina pučanstva, ali su znatne razlike kad se identificiraju kao kršćani, u svojoj identifikaciji s izlaganjem Crkve o normi i vrijednosti. K tome je Njemačka izvorna zemlja reformacije i ovdje u svim značajnim zajednicama susreta i suradnje među konfesijama još duboko djeluje u svijesti ona razlika: katolik - protestant. Ipak su ili su baš zato kršćani pozvani da doprinesu ono svoje na zajedničke temelje dok razmišljaju. Kršćanstvo znači dublje obrazloženje i oštrije shvaćanje onoga neizvjesnoga ljudskoga, a ako biti kršćanin znači biti tu po primjeru Isusovu služeći ljudima, onda nije samo dosta da se »vlastite ovčice« smjeste na suho, nego se treba brinuti, i to aktivno, da se održi i razvije osnovna čovječja substancija u našem društvu. Dostojanstvo osobe, nepovredivost života, vez slobode s ustanovama i pravilima, što se ne prepušta da se izrodi u rušilačku samovolju — sve su to hitni problemi koji dosižu do u svagdašnja pitanja politike, gospodarstva, odgoja i zakonodavstva.

Druga je karakteristična riječ što će na *Katoličkom danu* u Freiburgu posebno odjeknuti: mlada generacija. Ta trpi osobito zbog nesigurnosti, da ne bi mogla ostvariti svoju budućnost prema željama i sposobnostima, da ne bi našla u životu, u zvanju i društvu mjesto koje joj se čini

da joj pripada. Ta se bori naročito za mjerilo i ciljeve za koje se isplati založiti. Ta je posebno spopadnuta od napasti da ide unatrag i rezignira. Tjeskoba da se doživotno veže bilo u ženidbenoj ustanovi bilo u celibatu i evanđeoskim savjetima, tjeskoba mladih obitelji da kažu »da« i prihvate dijete, tjeskoba pred konkretnim angažmanom u ovoj Crkvi i ovom društvu: sve su to alarmni znakovi kao što su, naprotiv, pozivi na nadu: grupe i pokreti mladih ljudi koji pokušavaju prema Evanđelju oblikovati život i drugima služiti.

Konačno, ostaje zadnja karakteristična riječ: pogled izvan vlastitih granica. Sve jasnije biva iskustvo da se samo u susretu s drugim narodima, u Evropi te izvan Evrope, u Trećem svijetu i samo u međusobnom susretu kultura može pronaći kršćansko stajalište i ispuniti zadaća Crkve. Baš zato što se mnogi uvjeti u Saveznoj Republici pokazuju lakši i bez problema nego je to drugdje, postoji opasnost da se povučemo sami u se i ne predvidimo napetosti i svjetske probleme koji nam sutra mogu postati vlastiti. Zato je vrlo važna solidarnost koja se proteže na ono izvan vlastita vidika i uključuje druge s njihovim pitanjima i potrebama, ali također s njihovim pozitivnim darovima i iskustvima.

PANORAMA CRKVE NA JUGU BELGIJE

A. Dejardin-M. Karađole

— Da li se prave neke razlike unutar Crkve u Belgiji?

— Crkva u Belgiji odražava značajke Belgije kao države, a te nisu samo političke, nego također, a možda je to bitno, jezično-kulturne.* Tako se može govoriti danas o Crkvi južnih pokrajina francuskoga jezičnoga područja i o Crkvi sjevernih pokrajina nizozemskoga jezičnoga područja. To ne znači da je jezična granica slična manje ili više željeznoj zavjesi. Nema rascjepa između Sjevera i Juga unutar belgijske Crkve. Svi se biskupi redovito sastaju na biskupsku konferenciju pod vodstvom kardinala L.-J. Suenensa, primasa nacionalne Crkve i nadbiskupa biskupije Malines-Bruxelles koja je napola jezično francuska i napola nizozemska.

Crkva se u Belgiji sastoji od 4 flamanske biskupije: Antwerpen, Brugge, Gent i Hasselt i 3 valonske: Liège, Namur i Tournai, k tomu još nadbiskupije Malines-Bruxelles koja se proteže u obadrije jezične zajednice i broji barem 50% vjernika neerlandofonaca.

* A. Dejardin je novinar i funkcioner za štampu biskupije Namur.